

نفت فلات فارس و بنادر شمالی خلیج فارس

www.ketab.ir

مهران صدیقی

www.ketab.ir

پدیدآور: صدیقی، مهران، ۱۳۶۱ -

عنوان و نام پدیدآور: نفت فلات قاره و بنادر شمالی خلیج فارس - مهران صدیقی

مشخصات نشر: قم: امتداد حکمت، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص.: مصور، جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۸۱-۵۴-۴ ISBN

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۹۷-۲۰۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: شرکت نفت فلات قاره ایران

موضوع: نفت - ایران - تاریخ

Petroleum - Iran - History موضوع:

موضوع: نفت - ایران - جنبه‌های اقتصادی.

Petroleum - Iran - Economic Aspects موضوع:

موضوع: نفت - ایران - بهرگان، منطقه - صنعت و تجارت.

Petroleum industry and trade - Iran - Bahregan region موضوع:

رده‌بندی کنگره: DSR ۹۵۷۶

رده‌بندی دیویی: ۳۳۸/۲۷۲۸۲۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۳۴۳۱۷

نفت فلات قاره و بنادر شمالی خلیج فارس

مهران صدیقی

ناشر: انتشارات امتداد حکمت

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۸۱-۵۴-۳

قطع: رقعی

بها: ۵۰ هزار تومان

سال چاپ: زمستان ۱۴۰۰

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

_____ کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است. _____

تماس با ناشر:

۶۳۷۳ ۲۹۵ ۰۹۳۶ (آقای محمد قمی اویلی)

۰۹۹۲ ۸۲۷ ۱۱۰۵

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۱

فصل اول: کلیات و مفهوم‌شناسی/۱۵

مقدمه..... ۱۷

تعریف واژگان..... ۲۶

فصل دوم: تاریخ نفت در جهان و ایران/۲۹

تاریخ نفت از دوره باستان..... ۳۱

نفت و تجارت آن در عصر جدید..... ۳۶

نخستین تکاپوهای نفتی و شرکت-شهرهای عصر مدرن..... ۳۸

نفت در ایران..... ۴۲

نفت و اقتصاد نفتی..... ۴۹

نفت و اقتصاد ایران (دوره محمدرضا شاه پهلوی)..... ۵۶

۸ // نفت فلات قاره و بنادر شمالی خلیج فارس

۶۳	شرکت نفت ایران و ایتالیا
۶۴	نفت فلات قاره
۶۴	تعریف فلات قاره
۶۶	حقوق و تکالیف دولت ساحلی
۶۹	نفت فلات قاره بهرگان
۷۱	سهم نفت فلات قاره از درآمدهای نفتی ایران
۷۴	نفت فلات قاره بهرگان و مسئولیت اجتماعی

فصل سوم: وضعیت بنادر دیلم، امام حسن و گناوه قبل از شروع پروژه

نفت فلات قاره بهرگان / ۸۱

۸۳	بندر دیلم
۹۸	بندر امام حسن
۱۰۰	بندر گناوه

فصل چهارم: وضعیت بنادر دیلم، امام حسن و گناوه بعد از شکل‌گیری

و بهره‌برداری از شرکت نفت فلات قاره بهرگان / ۱۰۷

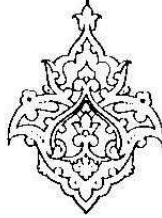
۱۰۹	بندر دیلم
۱۱۱	جمعیت و تحولات جمعیتی
۱۱۲	وضعیت آموزشی
۱۱۳	آب، برق و تاسیسات زیربنایی
۱۱۴	بهداشت و درمان

فهرست مطالب // ۹

۱۱۵.....	مشاغل و اقتصاد عمومی
۱۱۶.....	«قُصبه اروند کنار» و نقش تاریخی آن در معیشت مردم دهستان لیراوی ..
۱۲۰.....	دریانوردی در بندر دیلم
۱۲۷.....	بندر امام حسن
۱۳۰.....	رویکردها و ویژگی های پروژه نفت فلات قاره در امام حسن
۱۴۱.....	وضعیت آموزشی
۱۴۲.....	وضعیت بهداشت و درمان، راه های مواصلاتی، زیرساخت های رفاهی ..
۱۴۷.....	بندر گناوه
۱۵۳.....	وضعیت آموزشی
۱۵۵.....	بهداشت و درمان
۱۵۶.....	زیرساخت های عمومی
۱۵۶.....	جمعیت و تحولات جمعیتی
۱۵۹.....	مهاجرپذیری بندر گناوه
۱۶۴.....	جاده های مواصلاتی
۱۶۴.....	ویژگی تبعیدگاهی بندر گناوه

جمع بندی و نتیجه گیری / ۱۶۷

۱۶۹.....	نتیجه
----------	-------

پیشگفتار

تاسیس صنعت نفت در برخی از شهرها مانند مسجد سلیمان و آبادان و همچنین در کشورهای نفت خیز خلیج فارس مانند کویت و قطر در تاریخ معاصر، چهره این شهرها و کشورها را به گونه ای محسوس تغییر داد و آنها را از مناطقی کم اهمیت و محقر به نقاطی آباد، پرجاذبه و پررونق تبدیل نموده و این انگاره را ترویج داد که با توجه به نقش کلیدی نفت در اقتصاد کشورها و انتظارات ناشی از مسوولیت های اجتماعی شرکت های نفتی، همه شهرها و مناطقی که محل استقرار تاسیسات نفت در آبادانی هستند باید مانند این شهرها و کشورها از محل درآمدهای نفتی دچار تغییر و تحول محسوس و رونق و آبادانی شوند.

در سال ۱۳۳۴ شمسی قانون فلات قاره در مجلس شورای ملی ایران تصویب و به موجب آن، «فلات قاره» ایران تعریف و حدود آن مشخص شد. متعاقب این امر، قرارداد نفت فلات قاره ایران در خلیج فارس در سال ۱۳۳۶ شمسی (۱۹۵۷ م) با شرکت آجیپ مینراریای ایتالیا منعقد و شرکت «نفت ایران و ایتالیا، سیرپ» (SIRIP) متولد شد.

شرکت نفت ایران و ایتالیا پس از کاوش در سواحل خلیج فارس در میدان نفتی بهرگان به نفت رسید و پیرو مطالعات انجام شده، تاسیسات مورد نیاز برای بهره برداری از این میدان نفتی را در بندر امام حسن

واقع در فاصله ۲۷ کیلومتری بندر دیلم در شمال خلیج فارس پایه‌گذاری کرد. پرسش اینجاست که آیا شرکت نفت فلات قاره در منطقه بهرگان در شمال خلیج فارس نیز توانسته است مانند شرکت نفت انگلیس و ایران در مسجدسلیمان و آبادان، بر مناطق نزدیک به پروژه یعنی بنادر دیلم، امام حسن و گناوه تأثیر گذاشته و تحولات مستقیم و قابل توجه در این مناطق ایجاد کند؟

بررسی شواهد و تحلیل داده‌های آماری موید چنین سطحی از تأثیرگذاری نیست و از منظر مسوولیت اجتماعی نیز نمی‌توان موفقیت شایانی برای شرکت در بازه زمانی پژوهش متصور بود. دلایل عمده این امر می‌تواند ویژگی‌های متفاوت پروژه نفت فلات قاره بهرگان نسبت به پروژه‌های نفتی پیشین، عدم تعامل آن با محیط بیرونی، تغییر سیاست‌های وزارت نفت در خصوص فعالیت‌های عمرانی خارج از محدوده پروژه‌ای، و تأثیرپذیری بیشتر این مناطق از شرایط اقتصادی بنادر شمالی خلیج فارس بواسطه تحولات جدید در منطقه خلیج فارس و افزایش تعاملات تجاری دریایی با اقتصادهای نوظهور حوزه خلیج فارس (به‌ویژه کشور کویت) باشد.

هدف اصلی این پژوهش، تبیین تأثیرات نفت فلات قاره بهرگان بر اوضاع بنادر شمالی خلیج فارس با تکیه بر وضعیت اقتصادی و اجتماعی سه بندر همجوار با پروژه فلات قاره بهرگان، یعنی بنادر دیلم، امام حسن و گناوه در دوره محمدرضا پهلوی از ابتدای دهه چهل تا سال ۱۳۵۷ است.